

HOOFDSTUK 1

DE STAD

BIJ PAGINA 8-17 VAN HET LEERBOEK

HOOFDSTUK 1 → DE STAD

1. Inleiding

Lees de tekst *De toren van Babel*.

1. Bekijk afbeelding 1.14.

In de tekst lees je dat de toren groter dan de stad lijkt.

→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waaruit je kunt afleiden dat de toren immens groot is.

.....

.....

2. Bekijk afbeelding 1.14.

De toren van Babel verwijst naar het Bijbelse verhaal waarin mensen een toren wilden bouwen die tot in de hemel zou reiken. De bouw moest gestaakt worden, omdat God voor spraakverwarring gezorgd had. Hierdoor konden de mensen elkaar niet meer verstaan en lukte het niet meer om samen te werken aan deze enorme taak.

→ Je zou kunnen zeggen dat dit stadsgezicht een:

- A. verhalende functie heeft.
- B. historische functie heeft.
- C. praktische functie heeft.

3. Bekijk afbeelding 1.14.

→ Noem twee aspecten van de **voorstelling** waarvan je kunt zien dat de bouw van de toren niet goed verloopt.

.....

.....

4. Bekijk afbeelding 1.14.

Op de voorgrond zie je de vermoedelijke opdrachtgever van de bouw, de man in het grijze gewaad.

→ Noem een aspect van de **voorstelling** waaruit je kunt opmaken dat deze man een belangrijke man is.

.....

.....

Lees de tekst *De ideale stad*.

5. Bekijk afbeelding 1.15.

Dit werk heeft een rustige uitdrukking.

→ Noem een voorbeeld van het aspect **compositie** en van het aspect **kleur** die voor de rustige uitdrukking zorgen.

.....

.....

6. Bekijk afbeelding 1.15.

De schilder geeft de indruk dat het plein omgeven is door gelijke trappen.

→ Noem een aspect van de **ruimte** en een aspect van de **compositie** die deze indruk geven.

.....

.....

Lees de tekst *Liefde voor de stad*.

7. Bekijk afbeelding 1.16.

In de tijd van Vermeer was het nog best gemakkelijk om indringers buiten de stad te houden.

→ Noem twee onderdelen die je op het schilderij ziet die de stad beschermen.

.....

.....

8. Bekijk afbeelding 1.16.

Vermeer heeft zijn *Gezicht op Delft* vanuit een vrij hoog **standpunt** geschilderd.

→ Waaraan kun je dat zien? Noem twee aspecten.

.....

.....

9. Bekijk afbeelding 1.16.

Het werk maakt een rustige en evenwichtige indruk.

→ Noem een aspect van de **compositie** waardoor deze een rustige indruk maakt.

.....

.....

Lees de tekst *Nieuwe kansen*.

10. Bekijk afbeelding 1.17.

De Holland-Amerika Lijn was de verbinding per stoomschip tussen Nederland en Amerika.

→ Noem een kenmerk van het gebouw dat nog naar de oude functie van het gebouw verwijst.

.....

.....

Lees de tekst *Bouwen in een oude stad*.

11. Bekijk afbeelding 1.18.

De architecten van het gebouw willen met het ontwerp verwijzen naar de oude bouwtradities.

→ Noem twee bouwelementen waaruit blijkt dat de architecten verwijzen naar oude bouwtradities.

.....

.....

HOOFDSTUK 1 → DE STAD

2. Beelden en tekens in de stad

12. Bekijk alle afbeeldingen van deze paragraaf (1.19 tot en met 1.26).

→ Welke **beeld dragers** zie je? Noem er drie.

.....

.....

.....

13. Bekijk alle afbeeldingen van deze paragraaf (1.19 tot en met 1.26).

Graffiti kan verschillende functies hebben.

→ Welke **functies** herken je bij de verschillende afbeeldingen? Noem er twee en leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

.....

.....

Lees de tekst *Graffiti van Banksy*.

14. Bekijk afbeelding 1.19.

Voordat Banksy zijn graffiti aanbrengt, besteedt hij veel tijd aan de voorbereiding.

→ Beschrijf het proces van zijn voorbereiding en noem een voordeel van deze werkvorm.

.....

.....

.....

.....

15. Bekijk afbeelding 1.19.

→ Beschrijf de voorstelling.

.....

.....

.....

16. Bekijk afbeelding 1.19.

Dit werk kan geschaard worden onder **figuratieve** kunst.

→ Wat is figuratieve kunst?

.....

.....

Lees de tekst *Graffiti: KBTR's everywhere*.

17. Bekijk afbeelding 1.21.

De Utrechtse KBTR geeft een wat agressieve indruk.

→ Noem twee **voorstellingsaspecten** en twee **vormgevingsaspecten** van de KBTR die deze **zeggingskracht** bepalen.

.....

.....

.....

.....

Lees de tekst *Streetart*.

18. Bekijk afbeelding 1.24.

Om het realisme van *Wegverzakking* te versterken is de fietser rechts op de foto belangrijk.

→ Verklaar hoe de fietser het realisme van het kunstwerk versterkt.

.....

.....

19. Bekijk afbeelding 1.24.

Dit streetartwerk lijkt oneindig diep.

→ Noem je dit een **tweedimensionaal** of een **driedimensionaal** beeld? Leg uit.

.....

.....

.....

Lees de tekst *Gezichtsbedrog*.

20. Bekijk afbeelding 1.24 en 1.25.

De fotograaf heeft bij het maken van deze foto's vrijwel recht voor de kunstwerken gestaan.

→ Wat zou er gebeurd zijn met de waarneming van deze beelden als de fotograaf een ander standpunt gekozen had, bijvoorbeeld lager bij de grond?

.....

.....

21. Bekijk afbeelding 1.25.

De maker van deze muurschildering heeft veel diepte in het werk weten te creëren.

→ Welke manieren om diepte te creëren herken je? Noemt er drie en licht ze toe.

.....

.....

.....

.....

Lees de tekst *Graffiti als protestkunst*.

22. Bekijk afbeelding 1.26.

De maker van deze installatie heeft het leed achter de handel in exotische dieren aan willen kaarten.

→ Noem twee aspecten van de voorstelling die leed suggereren.

.....

.....

.....

HOOFDSTUK 1 → DE STAD

3. Groen in de stad

Lees de tekst *Een stadspark als Engelse landschapstuin*.

23. Bekijk afbeelding 1.27.

In een stadspark wordt veel aan sport gedaan.

→ Welke **functies**, behalve als sportgebied, heeft een stadspark nog meer? Noem er nog twee.

.....

.....

.....

24. Bekijk afbeelding 1.28.

Het beeld *The Lazy King* ligt er ontspannen bij.

→ Geef twee **voorstellingsaspecten** van het beeld die ontspanning uitstralen.

.....

.....

.....

25. Bekijk afbeelding 1.30.

→ Noem je dit beeld **ruimte-innemend** of **ruimte-omvattend**? Licht je antwoord toe.

.....

.....

.....

Lees de tekst *Strakke lijnen in de formele Franse tuin*.

26. Bekijk afbeelding 1.28 en afbeelding 1.30.

Er zijn grote stijlverschillen tussen het beeld *The Lazy King* en het beeld in de fontein.

→ Noem een aspect van de **voorstelling** en een voorbeeld van het aspect **vorm** die de stijlverschillen benadrukken.

.....

.....

.....

27. Bekijk afbeelding 1.28 en afbeelding 1.30.

Naast de stijlverschillen tussen beide beelden zijn er ook overeenkomsten.

→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** die overeenkomen. Leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

28. Bekijk afbeelding 1.30.

De vormgeving van de fontein suggereert rijkdom.

→ Noem twee aspecten van de fontein die rijkdom suggereren.

.....

.....

.....

29. Bekijk afbeelding 1.29.

→ Noem een aspect van de **vormgeving** van de tuin waaraan je kunt zien dat de mens over de natuur heerst. Leg je antwoord uit.

.....

.....

Lees de tekst *Een park in plaats van een spoorlijn*.

30. Bekijk afbeelding 1.31.

De aanleg van een park als het High Line Park in New York was geen gemakkelijke zaak. Er waren voor- en tegenstanders van de aanleg.

→ Welk argument kunnen voorstanders geven? En wat is een argument van de tegenstanders?

.....

.....

.....

.....

Lees de tekst *'Guerrilla gardening'*.

31. Bekijk afbeelding 1.32.

De voorstelling is door de kunstenaar van mos gemaakt.

→ Verklaar aan de hand van dit materiaalgebruik het begrip **textuur**.

.....

.....

.....

32. Bekijk afbeelding 1.32.

Het beeld van de stier is vereenvoudigd. Toch zal iedereen onmiddellijk herkennen wat de voorstelling is.

→ Welk aspect van de **vormgeving** is vereenvoudigd?

.....

.....

HOOFDSTUK 1 → DE STAD

4. Bouwen in de stad

Lees de tekst *Antieke en postmoderne bouwkunst*.

36. Bekijk afbeelding 1.35.

→ De tempel maakt een statische indruk. Geef twee kenmerken van de **ordening** die voor deze indruk zorgen.

.....

.....

33. Bekijk afbeelding 1.32.

→ Hoe noem je het als een werk een voorstelling uitbeeldt en herkenbaar is?

- A. Geometrisch.
- B. Abstract.
- C. Figuratief.
- D. Organisch.

34. Bekijk afbeelding 1.33.

Bij 'guerrilla gardening' leggen burgers kleine tuintjes aan in de openbare ruimte.

→ Noem een aspect van 'guerrilla gardening' dat ook voor graffiti geldt.

.....

.....

Lees de tekst *Het dak op*.

35. Bekijk afbeelding 1.31 en 1.34.

Het spoorpark en de kantoortuin hebben allerlei functies.

→ Geef bij elk van de onderstaande functies een voorbeeld voor het spoorpark of de kantoortuin.

Recreatie:

Decoratie:

Bescherming:

.....

.....

37. Bekijk afbeelding 1.35 en 1.36.

Sommige elementen van het *Team Disney Building* lijken op die van de tempel van Agrigento.

→ Noem twee overeenkomende elementen.

.....

.....

Lees de tekst *Museum aan de Stroom, Antwerpen*.

38. Bekijk afbeelding 1.37.

De schets geeft het MAS weer vanuit een laag standpunt.

→ Waaraan zie je dat het MAS is getekend vanuit een laag standpunt?

.....
.....

39. Bekijk afbeelding 1.37.

→ Waaraan kun je zien dat het om een schets gaat en niet om een definitieve tekening?

.....
.....

40. → Noem een reden waarom architecten eerst schetsen tekenen en niet meteen een definitieve bouwtekening maken.

.....
.....

41. Bekijk afbeelding 1.38.

Maquettes geven een betere indruk van een gebouw dan tekeningen.

→ Noem twee doelen die je met een maquette beter kunt bereiken dan met een tekening.

.....
.....

Lees de tekst *“Een woning is een machine”*.

42. Bekijk afbeelding 1.39.

→ Waar bevindt zich het verdwijnpunt op de afbeelding? Beschrijf wat vluchtlijnen zijn.

.....
.....

.....
.....

43. Bekijk afbeelding 1.40.

→ Wat is de overheersende **lijnrichting** in dit gebouw?

.....
.....

44. Bekijk afbeelding 1.40.

De balkonmuren hebben verschillende kleuren.

→ Leg het begrip **dynamisch** uit aan de hand van het kleurgebruik.

.....
.....

45. Bekijk afbeelding 1.35 en 1.41.

De twee gebouwen hebben veel overeenkomsten.

→ Noem twee voorbeelden van het aspect **compositie** waarin de gebouwen overeenkomen.

.....
.....

46. Bekijk afbeelding 1.40 en 1.41.

Le Corbusier heeft vijf uitgangspunten voor moderne architectuur. Een daarvan is dat de kern van het gebouw op kolommen, vrij van de grond, moet staan.

→ Bedenk een voordeel en een nadeel van gebouwen die vrij van de grond op kolommen staan.

.....
.....

.....
.....

47. Bekijk afbeelding 1.40 en 1.42.

De twee gebouwen hebben veel overeenkomsten.

→ Noem twee aspecten van de **vormgeving** waarin de gebouwen overeenkomen. En leg uit waar je dit ziet op de afbeelding.

.....
.....

.....
.....

➔ De stad

Vak: tekenen/handvaardigheid/textiele werkvormen/audiovisuele vormgeving.

Naam leerling:

Leerlingnummer:

In dit verslag houd je je ideeën, schetsen en voorstellen bij van het beeldende werkstuk dat je bedenkt, ontwikkelt en uitvoert bij het thema 'De stad', hoofdstuk 1, leerboek *Kunst-Actief 4 GT*. Dit verslag is een document dat gebruikt wordt om je werkproces en werkstuk te beoordelen. Ga er dus zorgvuldig mee om.

Voor je werkstuk (en verslag) kun je maximaal 50 punten halen.
Bij elk onderdeel in het processchema hieronder staan de punten die je kunt behalen.

Opdracht

Voor de praktische opdracht over het thema 'De stad' verdiep je je in allerlei aspecten van steden: de plezierige, de onplezierige, enzovoort. Lees daarvoor

hoofdstuk 1 van je leerboek door en bekijk de afbeeldingen in dat hoofdstuk.

Het ontwikkelen en maken van een beeldend werkstuk bestaat uit zes onderdelen. Achter elk van de onderdelen staan de geschatte tijd en het maximaal te behalen aantal punten (max. 50 punten).

Let op!

- Bij de opdracht gaat het niet alleen om het uiteindelijke beeldende product, maar ook om het beeldende proces en procesmatig werken.
- Procesmatig werken laat je zien aan de hand van onderzoek, ideevorming, schetsjes, studies en materiaalproefjes. Bewaar deze bij je verslag.
- Voeg aantekeningen en opmerkingen toe om je keuzes te verhelderen. Noteer daarbij de volgorde van ontstaan.

PROCESONDERDELEN, PUNTENVERDELING EN TIJDPAD

In het onderstaande schema houd je zelf je tijdsbesteding bij. Zorg voor een goede verdeling van je tijd. De tijden van het CPE staan erbij als richtlijn.

Onderdeel	Tijdpad	Maximum-score	Gewerkte tijd
A. Oriënteren	(± 50 min.)	4	
B. Beeldend onderzoeken	(± 100 min.)	9	
C. Vaststellen ontwerp	(± 20 min.)	2	
D. Uitvoeren werkstuk	(± 500 min.)	25	
E. Analyseren en evalueren	(± 30 min.)	7	
▪ analyseren van eigen werkstuk en werkproces			
▪ analyseren van andermans werkstuk en werkproces			
F. Presenteren	(± 20 min.)	3	
Totaal:		50	

Beoordeling

Bij de uitwerking hierna vind je de criteria waarop gelet wordt bij de beoordeling.

A.Oriënteren

(50 min.)
4 punten

Beoordeling

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt gekeken naar de mate waarin jij je hebt verdiept in en je breed hebt georiënteerd op de mogelijkheden van dit thema.

Opdracht

Bekijk de trefwoordenlijst over dit thema in het leerboek (pagina 10) en hieronder. In de lijst staan ook de namen van kunstenaars die je met de stad in verband kunt brengen.
Kies uit de trefwoordenlijst een aantal woorden die jou op ideeën brengen. Je kunt ook eigen woorden toevoegen.

Stedenbouw

experimentele bouw
flats
haven, industrie
ideale stad
klassiek
nieuwbouw
parken, plantsoenen
pleinen en straten
rijtjeshuis
Utopia
winkels en horeca
wolkenkrabbers

Kunst

bruggen
fontein
graffiti
muurschildering
stadsgezichten
standbeelden

Bewoners

arm en rijk
eenzaamheid
getto en villawijk
gezinnen en singles
jong en oud
leefbaarheid

Kunstenaars

David Adjaye
Mr. Brainwash
George Hendrik Breitner
Pieter Bruegel
Le Corbusier
Antoni Gaudí
Victor Horta
Friedensreich Hundertwasser
Carme Pigeon
Ludwig Mies van der Rohe
Paul Signac
Sjoerd Soeters
Jørn Utzon

Noteer de trefwoorden die je het meest aanspreken.

.....

.....

Wat roepen ze bij je op?

.....

.....

Noteer alle ideeën die je hebt in kleine schetsjes of noteer hiernaast extra begrippen.

Zoek afbeeldingen bij de begrippen die je hebt opgeschreven.

Maak een (digitaal) moodboard met deze (en nog meer) begrippen. Bewaar dat bij dit verslag.

.....

.....

.....

.....

.....

B. Beeldend onderzoeken

(100 min.)

9 punten

Beoordeling

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt gekeken naar de mate waarin jij diep en samenhangend onderzoek hebt verricht naar de mogelijkheden van het thema 'De stad'.

Opdracht

Verdiep je verder in de mogelijkheden die je bij het onderdeel A hebt opgeschreven, geschetst en geformuleerd.

Maak schetsjes, studies, proefjes en probeersels, nummer en bewaar ze. Het gaat erom dat je laat zien dat je onderzoek hebt gedaan en wat dat onderzoek heeft opgeleverd.

Beschrijf aan de hand van je schetsen en probeersels waarmee je in je werkstuk rekening gaat houden wat betreft:

De aspecten van de voorstelling:

.....

.....

De beeldende aspecten:

.....

.....

Het materiaal en de techniek:

.....

.....

En onderzoek of ze geschikt zijn voor het verbeelden van de inhoud.

C. Vaststellen ontwerp

(20 min.)

2 punten

Beoordeling

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt gekeken naar de mate waarin je de resultaten uit het onderzoek bij onderdeel B hebt verwerkt.

Opdracht

Je hebt bij onderdeel B (beeldend onderzoeken) een aantal mogelijkheden onderzocht. Bekijk de resultaten van je onderzoek.

Neem nu een aantal beslissingen en stel je ontwerp vast.

1. Kies de schetsen en/of proefjes uit onderdeel B die je in je werkstuk gaat verwerken.

2. Kies definitief welke opdracht je gaat uitvoeren.

.....

.....

3. Leg uit wat je wilt vertellen met je werkstuk.

.....

.....

.....

4. Leg uit waarom en hoe je de gekozen schetsen, studies en/of proefjes gaat gebruiken in je werkstuk.

Denk hierbij aan de:

- aspecten van de voorstelling;
- aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten);
- keuze voor materiaal en technieken.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Geef je werkstuk een voorlopige en toepasselijke titel:

D. Uitvoeren werkstuk

(500 min.)

25 punten

Beoordeling

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt gekeken naar de mate waarin je het thema passend bij de opdracht hebt verbeeld.

Opdracht

Maak je werkstuk en geef het een definitieve titel. Misschien breng je veranderingen aan in je oorspronkelijke ontwerp. Als dat zo is, schrijf dan op welke veranderingen dat zijn. Licht toe waarom je de veranderingen aanbracht.

Titel:

Heb je je werkstuk precies zo uitgevoerd als je had bedacht bij onderdeel C?

Omcirkel: ja/nee.

Zo nee, beschrijf dan hieronder welke wijzigingen je aanbracht en wat de reden is voor de wijzigingen.

Denk hierbij aan de:

- aspecten van de voorstelling;
- aspecten van de vormgeving;
- keuze voor materiaal en technieken.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

E. Analyseren en evalueren

(30 min.)

7 punten

Beoordeling

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt gekeken naar de wijze waarop je jouw eigen werkstuk en werkproces hebt geanalyseerd, geëvalueerd en beoordeeld. Ook wordt gekeken hoe je dit gedaan hebt met het werkstuk en werkproces van een medeleerling.

Opdracht E1

Analyseer en evalueer je eigen werkstuk en werkproces aan de hand van onderstaande vragen. Evalueren doe je door het doen van een uitspraak over de wijze waarop het werkstuk aansluit bij de uitgangspunten. Je uitspraak (oordeel) kan bestaan uit goed, voldoende, matig of onvoldoende. Licht je uitspraken toe.

Analyse-evaluatieschema eigen werkstuk en werkproces

Titel:

Formaat:

De verschijningsvorm: mijn werkstuk is een:

- ☐ Tekening
- ☐ Schilderij
- ☐ Assemblage
- ☐ Iets anders, nl.

Bekijk je werkstuk in zijn geheel.

Waarover ben je enthousiast wat betreft jouw werkstuk?

.....
.....

Waarover ben je minder enthousiast?

.....
.....

Voorstelling

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) de twee belangrijkste aspecten van de voorstelling aansluiten bij de inhoud die je hebt verbeeld.

Licht beide aspecten toe.

1.
.....

2.
.....

Beeldende aspecten

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) de twee belangrijkste beeldende aspecten aansluiten bij de inhoud die je hebt verbeeld.

Licht beide aspecten toe.

1.....

.....

2.....

.....

Materiaal en techniek

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) het gekozen materiaal en de gekozen techniek aansluiten bij de inhoud die je hebt verbeeld.

Licht je antwoord toe.

.....

.....

Bekijk je werkproces.

Geef van je werkproces aan waarover je enthousiast bent en waarover je minder enthousiast bent. Denk hierbij bijvoorbeeld aan je oriëntatie op het thema, je beeldend onderzoek of het maken van het eindwerkstuk.

Ik ben enthousiast over:.....

Omdat:.....

.....

Ik ben minder enthousiast over:.....

Omdat:.....

.....

ANALYSE VAN ANDERMANS WERKSTUK EN WERKPROCES

Opdracht E2

Analyseer en evalueer het werkstuk en werkproces van een medeleerling aan de hand van onderstaande vragen. Kies daarvoor een werkstuk dat sterk verschilt van dat van jou.

Evalueren doe je door het doen van een uitspraak over de wijze waarop het werkstuk aansluit bij de uitgangspunten. Je uitspraak (oordeel) kan bestaan uit goed, voldoende, matig of onvoldoende. Licht die uitspraak toe.

Analyse-evaluatieschema van andermans werkstuk en werkproces

Naam leerling:.....

Titel en formaat:.....

Materiaal/techniek:.....

De verschijningsvorm: het werkstuk is een:

- ☐ Tekening
- ☐ Schilderij
- ☐ Assemblage
- ☐ Iets anders, nl.

Ik analyseer dit werk, omdat

Inhoud

Beschrijf welke inhoud er volgens jou in dit werkstuk is verbeeld.

.....
.....

Geef aan waarover je enthousiast bent en waarover je minder enthousiast bent wat betreft het werkstuk.

Ik ben enthousiast over:.....

Omdat:.....

Ik ben minder enthousiast over:.....

Omdat:.....

Voorstelling

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) de twee belangrijkste aspecten van de voorstelling aansluiten bij de inhoud die de maker heeft verbeeld.

Licht beide aspecten toe.

1.....
.....

2.....
.....

Beeldende aspecten

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) de twee belangrijkste beeldende aspecten aansluiten bij de inhoud die de maker heeft verbeeld.

Licht beide aspecten toe.

1.....
.....

2.....
.....

Materiaal en techniek

Geef aan in hoeverre (goed/voldoende/matig/onvoldoende) het gekozen materiaal en de gekozen techniek aansluiten bij de inhoud die de maker heeft verbeeld.

Licht je antwoord toe.

.....
.....

F. Presenteren

(20 min.)
3 punten

Opdracht

Bij de beoordeling van dit onderdeel wordt bekeken of jouw werkstuk in de presentatie tot zijn recht komt, of je jouw uitgangspunten duidelijk hebt gemaakt en in hoeverre de presentatie zicht geeft op jouw werkproces en tijdpad.

Maak een presentatie waarin:

- jouw werkstuk zo goed mogelijk tot zijn recht komt;
- jouw uitgangspunten duidelijk worden gemaakt;
- jouw werkproces en tijdpad duidelijk zichtbaar worden.